

PRED DNEVOM JA KAJ NUDI NAŠA ARMADA MLA- DINI, KI SLUŽI VOJASKI ROK?

Prav gotovo bodo čitali ta članek tudi fantje iz naših krajev, ki se nahajajo na odsluženju vojaškega roka v raznih krajih države in so naročniki našega lista. Njih prosimo, da bi nam vsajkrat pisali o svojih vtisih, delu in življenju v JA. Pisma bomo objavili v našem listu, ker se nadejamo, da jih bodo njihovi sorodniki in znanci prav radi in z veseljem čitali.

Se teden dni nas loči od dneva, ko bomo 22. decembra praznovali 10-letnico ustanovitve naše ljudske armade. Preobširno bi bilo, če bi hoteli s tem člankom poseči v zgodovinski razvoj naše armade od nastanka pa do danes.

Poglejmo raje, kakšna je naša armada sedaj in kaj pomeni ona za mladenočnika, ki služi v njej vojaški rok. Ko odhajajo naši fantje k vojakom, se večkrat starši poslavljajo od njih z žalostjo, češ, ubogi revček, pri vojakih boš pretrpel marsikatero nevarnost. Ni čudno, da se slišijo podobna vzdihovanja nekaterih staršev, zlasti na kmetih. Saj je bilo splošno znano, da so v bivši vojski disciplino izvajali le na način zafkravanja vojakov. Vsi, ki so takrat služili vojsko, so to občutili na sebi in se še dobro spominjajo besede »zezanje«, ki je bila splošno znana kot najvažnejša sestavina takratnega vojaškega drila. Je še dosti ljudi, posebno na kmetih, ki mislijo, da je v vsaki vojski tako, zlasti ker o načinu vzgoje in discipline v današnji ljudski armadi niso nič, ali zelo malo čuli. No, ko se sinček prvič svojim staršem ali pride na dopust, se zaskrbljenost poleže. Kajti on jim piše, da ni tako hudo kot so si starši na podlagi zastarelih nazorov predstavljali. Zgodaj vstajajo, se učijo ravnanja z orožjem, poslušati vojaški pouk, privajajo se na disciplino, ki je potrebna vsakemu človeku itd., to je vse »zlo«, na katerega se mora sinček privaditi.

Splošno znana resnica je, da fant, ko odsluži vojaški rok, postane popolnoma nov človek. Disciplinirano življenje, delo po določenem načrtu, odpoved marsikateri ugodnosti, ki si jo ne more vsak posameznik v tako velikem kolektivu privoščiti, strokovno vojaško učenje, kakor tudi splošno znanje, ki si ga pri vojakih pridobi, naredi iz mladenička zrelega moža, čvrstega značaja in jasnega pogleda na življenje. Tak fant, ki je imel prej še neustaljen značaj, je po odsluženju roka postal odločen in za življenje sposoben. Fante, ki so odslužili vojaški rok, veliko bolj cenijo domači in jih v marsičem celo sprašujejo za nasvete.

Naloga naše armade ni le v tem, da vzgaja mladino v dobre vojake, ki bodo večji svojega orožja, ampak, da jih vzgoji v najboljše in razgledne državljane, ki bodo znali tudi svojo domovino ljubiti. Tisti, ki so že odslužili in ki še služijo v naši armadi rok, bi vedeli marsikaj povedati, kako so se neprisiljeni naučili pisati, kako so se naučili marsikaj za življenje koristnega, kot je računanje, zemljepis, zgodovina, zlasti pa razvoj naše države v povojnih letih.

Ze samo to, da se pri vojakih naši fantje naučijo biti mojstri svojega orožja, je v današnjem napetem mednarodnem položaju neprecenljivo važno. Kaj pomeni biti izurjen vojak, dober strelec, vedo povedati najbolj tisti, ki so bili v partizanih. Kajti znano je, da je v času borb padlo največ tistih borcev, ki niso bili že prej vojaki in ki so zaradi pomanjkanja osnovnega vojaškega znanja izstavliali svoja življenja bolj kot ostali.

V tem se zrcali skrb naše armade, da vzgoji odličnega vojaka, ki bo v sklopu celotne armade znal braniti sebe in svojo domovino, če bo to kdaj potrebno.

Poleg vojaškega znanja in vzgoje nudi naša armada mladini nekaj, kar ji koristi v življenju. Mnogi fantje po odsluženju roka stopajo v tovarne, zadruge, itd. kot strokovnjaki — mehaniki, telegrafisti, šoferji in ljudje, ki so si pridobili bogato politično znanje in zavest.

Mnogo ljudi verjetno zanima tudi vprašanje, če je naša armada sposobna braniti pred morebitnim napadom svojo državo in pridobiti ljudske revolucije? Kakšna je njena moč, poleg visoke moralne politične zavesti, tudi v oborožitvi?

Tri sestavine so bistvene za močno armado: da jo sestavljajo ljudje, ki so mojstri orožja, da znajo ljubiti svojo domovino in obenem sovražiti agresorja ter da so opremljeni z najmodernejšim orožjem. Ali ima naša armada te sestavine? Seveda jih ima! Večina oficirskega kadra je sestavljena iz starih borcev, ki so prekaljeni v ljudski revoluciji ter so svoje znanje v letih po vojni zelo izpopolnili. Poleg tega so ti kadri prežeti z mržnjo do vseh, ki rožljajo na naših mejah. Za najmodernejšo orožje pa skrbi naša vojna industrija, ki proizvaja poleg vseh vrst lahkega orožja tudi tanke in letala. Pomoč v oborožitvi, ki jo sprejemamo od Zdrženih držav Amerike, pa bo še bolj okrepila moč naše armade.

Armada s takimi odlikami kot je naša, ki je zrastle ter se prekalila v teški dobi ljudske revolucije, nam omogoča mirno izgradnjo na poti k boljšemu življenju. V svetu pa pomeni trden branik miru in silo, s katero naj računajo vsi tisti, ki bi skušali napasti našo svobodo in neodvisno socialistično domovino.

-ma-

Savinjski vestnik

CELJE, 15. decembra 1951

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE MESTA CELJA, OKRAJEV CELJA-OKOLICE IN ŠOŠTANJA

Zadnje ruševine v Celju je prekril omet. Vendar je odrezani steni v Zidankovi ulici še vedno nosijo pečat vojne.

Zakaj so pri Sv. Jederti zopet izvolili dosedanje člane frontnega odbora?

Na to vprašanje vam frontovci odgovorijo kratko in jasno: zakaj bi jih zamenjavali, saj so vsi dobro delali! Na hribovitem in raztresenem delavsko-kmečkem področju KLO je Fronta v resnici dobro delala. Tudi marljivo sekretar Zagar Jože je z delom odbornikov zadovoljen. Dejansko se delo frontne organizacije tam čuti povsod: vse volitve so bile izvršene z 97 do 100% udeležbo v glavnem že v dopoldanskih urah in to brez pomoči okrajnega aktiv, tudi z davki in odkupi ni bilo nobenih posebnih težav. Zadrugi in galski dom sta bila letos postavljena pod streho in se sedaj oba znotraj urejajo. V za časa okupacije požgani šoli imajo lepe in moderne učilnice. Pri vsem tem in pri elektrifikaciji vasi Trnovo so frontovci prispevali že čez 1500 ur prostovoljnega dela. Odbor je redno imel svoje seje in tudi redno skliceval frontne sestanke. Le nekaj je volilnih upravičencev, ki še stojijo izven frontne organizacije — odborniki vam jih bodo vse na prste našli in pri tem pripomnili, da so to večinoma ljudje, ki si jih tudi ne želijo v svojih vrstah.

Kljub visoki zavednosti frontovcev je odbor občni zbor dobro pripravil. Zato ni čudno, da je občni zbor bil dobro obiskan in tudi ni bilo nobenih skrbi, da ne bi bil uspešen. Delaven dosednji odbor in dobre priprave sta bila porok za to. Sicer prostorna učilnica v šoli je komaj sprejela 249 članov, ki so pozorno poslušali letno poročilo in izvajanje ljudskega poslanca, ki je navzočim pojasnil in dal odgovor na tista vprašanja, ki jih zanimajo. Z listki so skoraj v celoti izvolili stari odbor, ki je v preteklem letu upravičil njihovo zaupanje.

Ne mislimo nobenemu delati krivice, ker dobrih frontnih odborov je bilo v tem letu v okraju več. Leto se pomika h kraju in z njim občni zbori, ki se bodo povsod izvršili v glavnem že do 17. decembra. Tudi v dosedanjem delu slabi odbori so občne zore dobro pripravili in jih še pripravljajo. Ni pa povsod tako. Prihodnjič bomo objavili nekaj več o tem, kako so v posameznih krajih bili pripravljeni in potekali občni zbori, kako so frontovci pretresali razna vprašanja na svojem področju in se borili za njih rešitev. Do tedaj pa vsem odbornikom, ki občne zore še niso izvršili: Pohitite z dobrimi pripravami in izvedbo! Pri tem naj vas vodijo in naj vam pomagajo besede, ki jih je v zadnji številki Organizacijskega vestnika OF zapisal tov. Kimovec Franc: Od občnih zborov pričakujemo ucvrtitev naših osnovnih frontnih organizacij.

Letošnja novoletna jelka

Vsak praznik je najprijetnejše prebiti doma in ga praznovati v krogu družine. Toplo vzdušje domačega kroga lahko veliko bolj vpliva na naše malčke, kot prerivanje po velikih sobanah. Ne odrekamo sicer privlačnosti dosedanjih skupnih praznovanj Novoletne jelke. Te skupinske proslave so bile nekaka pot, da se je praznovanje Novoletne jelke pri ljudeh že močno udomačilo. V resnici, če vzamemo objektivno, je veliko boljše, če družinski oče obdari svoje otroke s svojimi rokami, kot da denar

in prispevke daje v skupni fond, potem pa mistični dedek Mrz obdari otroke, kot nekak Miklavž. Sem že videl primer, ko je dedek radovedno pregledoval podarjenemu medvedku trebuh, kaj ima notri in ko ga je oče opomnil, naj ne kvari igraček, mu je navihaneč dejal:

»Očka, saj mi ga nisi ti dal, pač pa Božiček!«

Sicer je poleg tega še druga plat, ki nas navaja na domače praznovanje Novoletne jelke. Vsi, ki so videli pred leti organizirano Novoletno jelko v Domu OF, so morali videti, da je taka organizacija in razkošje stalo velike vsote denarja. Ves ta denar je šel iz dobičkov podjetij in prispevkov raznih organizacij. Prvič smo sedaj v času štednje, drugič pa ta denar, ki bi bil vložen v minljivo bajeslovje, v kakršno se je taka prireditev sprevrgla, lahko porabimo za izdatnejšo obdaritev otrok.

Letos sicer ne bo centralne proslave Novoletne jelke. Morda bodo nekateri kolektivi in društva le še priredila tako proslave in obdaritev otrok. To je sicer čisto prav in lepo. Organizacija Zveze vojnih vojaških invalidov bo zbiral, pravzaprav že zbira, prispevke za Novoletno obdaritev vojnih sirot in vdov. To je humani gesta do tistih, ki so pomoči najbolj potrebni. Veliko bolj socialno je, da predvidene količine denarja porabimo za pomoč najbolj šibkim in izdatnejšimi darili, kot da razdrobimo vsoto med vse malčke, ki razočarani dobijo nekaj peciva, par bonbonov, kos igračke in to je vse. Mnogi teh otrok sicer doma dobi za Novoletno jelko veliko lepše stvari, zato tako malenkosten dar zanje ne pomeni baš velikega veselja. Priporočamo pa podjetjem, da namero Zveze vojnih vojaških invalidov podprejo tudi z gnetnimi prispevki, ker s tem bomo zbrisali pri njih občutek osamljenosti, občutek, da so na slabšem kot otroci, ki imajo starše. Otroci tega ne čuti kot odrasel človek, ki ve, da država že mnogo da, če takim sirotam daje vso možnost življenja in izobrazbe, iskanje hvaležnosti pri njih za to našo sveto dolžnost bi tudi ne bilo prav. Zamislimo si samo siroto, ki po novoletnih počitnicah pride v šolo in sliši: »To sem dobil, tisto mi je očka kupil za Novoletno jelko!« itd., sam pa ne bo imel česa pokazati. Ne smemo dopustiti, da bi otrokom tistih, ki smo jim za našo svobodo največ dolžni, zaradi naše brezbriznosti vsadili v mlada srca grenkobo in zavist.

Novoletna jelka, praznik otroškega pričakovanja in veselja, bodi naši mladini res pravi praznik, bodi dokaz narodne in rodniške brige za naš mladi rod.

LETO IV., STEV. 50 — CENA 5 DIN

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Tone Maslo. Naslov uredništva: Celje, Titov trg 1. Poštni predal 123. Telefon 7. Cekovni račun št. 620-1-90322-12 pri Narodni banki FLRJ v Celju. Tiska Celjska tiskarna v Celju. Četrtletna naročnina 75, polletna 150, celoletna 300 din. Savinjski vestnik izhaja vsako soboto.

V tekmovalstvu za 10. obletnico JA so šamotarji v Štorah izpolnili petletni plan

Ko so v Zelezarni uvedli brigadni način dela, so bili med prvimi tudi šamotarji, prednjačila pa je mladina. Uspehi niso izostali. O mladinki Brečko Martini smo že dosti čitali, prejela je za svoje delovne zmage tudi medaljo dela. Sledijo ji Bandas Paraskiva, devetkratna udnarica in ostali mladinci in mladinke, ki z uspehom tekmujejo za boljšo produkcijo. Med odlikovanimi je znan že večkratni udnarik Dečman Miha, najstarejši delavec in sedaj predelavec Stojan Anton, ki se s svojimi sodelavci rad spominja delavske stavke leta 1936 in uspeha, ki so ga s stavko dosegli, ko je morala uprava kloniti pred delavskimi zahtevami.

Sindikalni odbor v šamotarni dobro izvršuje svoje naloge, ker se, povezan s partijsko grupo, o vseh problemih posvetuje in potem na obratovnih in sindikalnih sestankih pred vsemi delavci rešuje težje probleme, sprejema tekmovalne, obveznosti delavcev, posebno mladincev, ki jih vodi tov. Gračner Ivan.

Dobro organizirano delo pod vodstvom obratovodje tov. Pečarja, nosilca Reda dela III. stopnje, ki nenehno bdi nad produkcijo in kvaliteto izdelkov, je rodilo že lepe uspehe. Med šamotnimi odpadki, ki prihajajo iz inozemstva, je skrbno oko tov. Pečarja našlo še dosti uporabne opeke. Sam je prebiral po kupih odpadkov, pridružil se mu je Stojan, njegova desna roka. Tako sta privedla naši industriji lepo vsoto deviznih dinarjev, ki jih sicer trošimo za visokokvalitetno opeko iz inozemstva. Malo je obratovodij, ki bi tako živeli s svojimi delavnicami in s svojimi delavci, kot velja to za tovaršija Pečarja, ki je med delavci izredno priljubljen, ker jim je res dober, da, še prenehajo, ko je treba včasih z vso strogo poseči v razvozlavanje najtežjih problemov.

Letos so šamotarji dosegli tudi končno izboljšanje plač, ki nikakor niso bile več v skladu z ostalimi plačami v drugih strokah. To je ugled sindikalnega aktiv in partijskih funkcionarjev še bolj dvignilo. Kolektiv je uvidel, da se ljudska oblast res briga za zaslužne delovne ljudi.

Vse to je pripomoglo, da so že 20. novembra izpolnili petletni plan in dne 10. decembra izvršili tudi letošnji letni plan. S tem so dosegli najlepšo zmago v svojih naporih.

Ko se bodo preselili v novozgrajeno mehanično delavnico in se poslužili novozgrajenih skladišč, jim bo delo še olajšano, delovni uspehi izboljšani, vzporedno s tem pa bodo tudi delovni uspehi vedno lepši.

Kovinarji v Štorah zopet zmagovalci

V nizu delovnih zmag, ki so jih želi poslednja leta štorski kovinarji, so dosegli končno še najlepšo zmago: izpolnili so petletni proizvodni plan. Do danes so ga že presegli za 8,9%, medtem ko ga bodo do konca leta izvršili predvidoma s 111,5%. V tem tekmovalstvu je na prvem mestu obrat valjar, ki je petletni plan proizvodnje izvršila že letos v februarju. Če ne bi letos imeli v Štorah nepredvidenih remontov martinke (Siemens - Martinova peč), bi planske naloge še bolj presegli.

Do tako lepih rezultatov so dospeli z nenehnim tekmovalstvom v počastitev 10. obletnice ustanovitve naše ljudske armade. Za dosežene uspehe v tem tekmovalstvu je prejela sindikalna podružnica metalurgov v Štorah diplomu Republiškega odbora Zveze borcev NOV.

Tudi osmo obletnico nove Jugoslavije so v Štorah svečano praznovali. Pri praznovanju so sodelovale vse množične organizacije, gojenci otroškega vrta, učenci Metalurško industrijske šole, predvojaška vzgoja in gasilci.

U. R.

DARILA ZA KULTURNOPROSVETNO DELO

Na predlog ravnatelja šole za trgov. učence tov. Ludvika Rebeuska je mestno poverništvo za trgovino in preskrbo nakazalo Mestnemu gledališču znesek 15.000 din. Znesek je bil izposlavan kot priznanje Mestnemu gledališču za prirejanje dijaških predstav, katerih se s stoddostno udeležbo udeležuje tudi šola za trgov. učence.

Obrtna nabavno-prodajna zadruga za Celje-okolice je na prošnjo prof. J. Aizmana in predlog predsednika nadzornega odbora tov. M. Skornika darovala Ekonomski srednji šoli v Celju 10.000 din kot enkratno podporo za njene ekonomske najboljše dijakke.

Oba primera postavljamo v zgled in posnemanje.

KLUB PRI MO OF

Priladi v klubskih prostorih v stavbi MO OF, (Kajuhova ulica) v ponedeljek 17. decembra ob 19.30 predavanje

O NOVM KAZENSKEM ZAKONIKU

Predaval bo javni toilec dr. Peter Kobe

Pa svetu...

VENDARLE NEKI USPEHI V PARIZU

Na zasedanju Generalne skupščine OZN v Parizu so vendar prišli do nekakega sporazuma v razorožitvenem pododboru. Predstavniki med katerimi so tudi sovjetski so si edini v petih točkah osnutka tega pododbora.

Na zasedanju je bilo govora tudi o finančni pomoči nerazvitim deželam in o človeških pravicah. Zanimivo je, sicer pa ne čudno, da so se države, ki imajo v posesti kolonije, izjasnile proti pravici vseh narodov do samoodločbe.

PREDSTAVNIKI VZHODNE NEMČIJE V PARIZU

Posebni politični odbor OZN je zasljal predstavnike Vzhodne Nemčije, ki so bili povabljeni v Pariz. Le-ti so se gotovo po nalogu Moskve izjasnili, da je OZN organizacija, ki ni pristojna za rešitev nemškega vprašanja, temveč da je to vprašanje starih vesil.

RAZGOVORI NA KOREJI...

... že zopet v zastoji. Zavezniki delegati so pred dnevi zagrozili »severnim«, naj pristanejo na zamenjavo vojnih ujetnikov ali pa se pogajanje prekine. »Severni« so nemudoma pristali na izmenjavo vojnih ujetnikov, kar bi izvršili takoj po sklenitvi premirja. Zavezniki pravijo, da je »majhno premirje«, ki je dejansko sprilo pogajanje nastalo na fronti, vzrok, da je »severnim« zrasel greben. Zavoljo tega obetajo Amerikanci pojačanje operacij proti njim.

ALI BODO EGIPČANI PREKINILI VSE DIPLOMATSKE ODNOSI Z ANGLIJO?

To grožnjo egiptske vlade Angleži kaj malo komentirajo, vendar je slutiti, da jim tak »razvoj« tega spora ne bi bil povšeči. Iz Egipta poročajo, da se egiptska vlada resno bavi s to mislijo.

Angleži so v neki vasi ob kanalu porušili več hiš, da so zgradili važno cesto. Policija je dobila ukaz naj to gradnjo moti, vendar do incidentov ni prišlo, pač pa so v nekem drugem kraju ubili dva in ranili enega angleškega vojaka na poti iz kina v enoto.

MOČNA OPOZICIJA V PERZIJU

V Perziji se je 14 urednikov listov zateklo v parlament, ker so baje v nevarnosti zaradi Mosadikove politike in s strani njegovih ljudi. Pravijo, da ne bodo zapustili parlamenta, vse dokler ne bo Mosadikova vlada odstranjena. V parlamentu so se pred dnevi tudi stekli zaradi nasprotij med pristajali Mosadika in opozicijo.

ZASEDANJE DONAVSKE KOMISIJE

Te dni v Galcu zaseda komisija obdonavskih držav. Našo delegacijo vodi naš pooblaščen minister FLRJ in odpravnik poslov v Moskvi Blagoje Djurić.

CHURCHILL BO ODLOŽIL ENO IZMED BREMEN

Kakor poročajo bo angleški ministri premijer po vrnitvi iz ZDA prepustil ministrstvo za obrambo maršalu Alexandru. To bo storil po nasvetu zdravnikov, ki so ugotovili, da so premnoge naloge nevarne za njegovo zdravje. Churchill ima 77 let in je to privoljenje lahko razumeti.

V MANILI JE IZBRUHNIL VULKAN

Iz Manile (Filipini) poročajo, da je izbruhnil na otoku Kamingvin vulkan. Število žrtev cenijo na 2000 ljudi. Našli so dosedaj 140 trupel, ki jih ni več za spoznati.

RECITE, ČE JE TO PRAV?

Električar Zorko Ivan stanuje z ženo in dvema malima otrokoma na Sp. Hudinji v nekdanji shrambi za žito, ki ima stene iz lesa. On in žena sta zaposlena v Tovarni emajlirane posode. Shramba je velika samo 24 kub. m. Otroka ležita na tleh, večji del njegovega pohištva pa se nahaja v skladišču tovarne, ker ga nimajo kam dati. Tudi plačana dva, ki jih ni mogel spraviti domov, je med tem časom tovarna oddala drugemu. Na predlog zdravniške inšpekcije mu je tovarna obljubila stanovanje v svojih hišah. Sekretar tovarne tov. Jekić je celo naročil referent za stanovanje, da naj Zorkota upošteva kot prvega pri dodelitvi stanovanja, čim bo možnost za to. Toda kaj se je zgodilo? Kljub temu, da je bil Zorko prvi opravičen na stanovanje, se je v stanovanje, ki je bilo prazno, vseli drugi, ki ni bil stanovanj tako potreben kot Zorko. Zanimi nas, kdo je kriv, da stanovanja ni dobil tisti, ki je bil stanovanja najbolj potreben?

Podjetje, o katerem zelo malo vemo, pa je vendar za vse važno

Celjska klavnica je bila zgrajena leta 1898. Za takratne razmere je bila najmodernejša urejena. Obnovljena je bila sicer leta 1930., vendar so ostale vse naprave s hladilnico primitivne. Večje predelovalnice za mesne izdelke ali zmrzovalnice za meso v Celju ni bilo. Kljub temu, da je celjska okolica bogata in so kapitalisti vlekli masne dobičke iz te dejavnosti, ni nihče v Celju skrbel za to, da bi Celje dobilo tehnično izpolnjene hladilne stroje in strojne naprave za predelavo mesa.

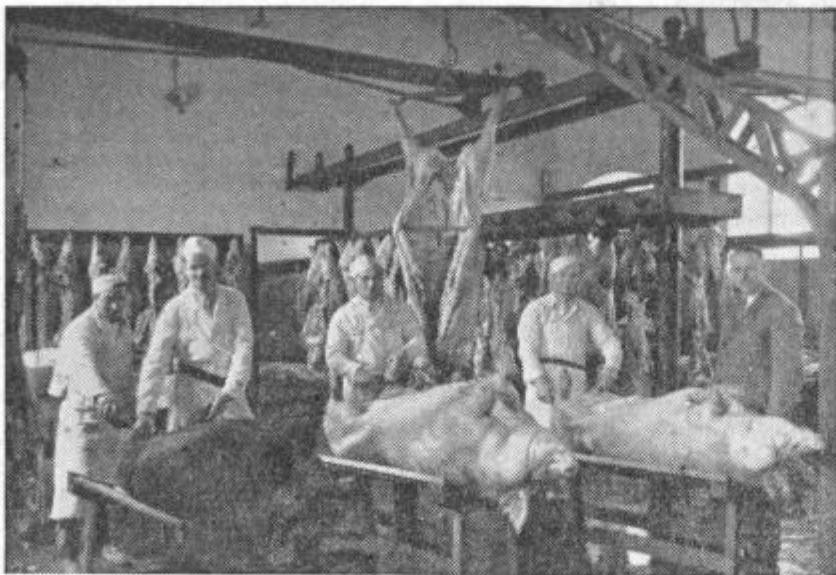
Dokaj klavno, zastarelo in opustošeno klavnico, zapuščeno nekdanjih celjskih očetov in okupatorja, je prejel po osvoboditvi kolektiv mesarjev v upravljanje.

Do leta 1947. je bila ta skupina mesarjev kot odsek za meso pri podruž-

jo cinkarniškega projektanta tov. Vodlana in priznanega celjskega strokovnjaka upravnik finomehanske delavnice tov. Drofenika se je zaželjena zamisel uresničila.

Viseča zračna proga za prenos mesa je zgrajena. Mesarji so rešeni nepotrebnega truda. Izredno izboljšanje dela pa bo nudila povsem nova naprava na viseči progi, to bo viseča tehtnica, izdelek Tovarne tehtnic v Celju. S to pridobitvijo bo celjska klavnica prednjačila pred ostalimi klavnicami ter bo dosegla za 10% boljši delovni učinek.

Tudi na ideološkem in kulturnem polju se kolektiv mesarjev udejstvuje. V sklopu sindikalne podružnice imajo svoj pevski zbor. Tudi pri prostovoljnem delu so naši mesarji dostikrat pri-

Najboljši delavci celjske klavnice. Od desne proti levi: ravnatelj Gabrič Tone, dvakratni udarnik Zorko Marjan, dvakratni udarnik Jančič Mirko in enkratni udarnik Kranjc Marjan

nici Navoda v Celju. V drugem polletju 1947 se je pa ustanovilo pri MLO Celje samostojno podjetje Prehranbeni obrati. Kljub težavam, ki so jih doživljali člani tega kolektiva, predvsem pri izvrševanju obveznih odkupov živine, so mesarji pod strokovnim in pravnim vodstvom ravnatelja podjetja tov. Tone Gabriča premagovali težave in izboljševali delovne pogoje.

Vse do letošnjega leta so morali v klavnici nositi na plečih do 60 m daleč v hladilnico in nazaj, dostikrat nad 120 kg težke četrti goveda, poklana telata in prašiče.

Primitivnost klavniških naprav, razpokan in delno porušen od zračnega pritiska po bombardiranju proti severu viseči dimnik ter od dežja oguljeno zidovje, na vseh zgradbah uničeno žlebovje, prepuščajoče strehe in zarjavele naprave, je bila zapuščina celjske klavnice.

Kako urediti naprave in obnoviti zapuščeno klavnico ter rešiti vprašanje prepotrebne viseče proge ter s tem rešiti delavce srednjeveške metode dela, je bila naloga Uprave podjetja. S pomoč-

znani kot dobri in pridni delavci. V letošnjem letu so izvršili predvsem na stadionu in ruševinah kar lepo število ur prostovoljnega dela. Predvsem so znani kot dobri strokovni delavci. Daleč okrog Celja so priznani mesni izdelki, ki se izdelujejo pod vodstvom priznanega strokovnjaka Hohnjec Viktorja in Rajkovič Steva.

Celjski mesarji pa morajo rešiti še važne probleme, ki so za uspešno poslovanje velikega pomena, a jih kolektiv brez uvidenosti in pomoči oblastnih organov ne more sam rešiti. To so stanovanjska vprašanja. Prekajevalnice v sredini mesta bi se že iz sanitarnih razlogov morale preseliti v klavniške prostore. Toda takrat bi se morale izseliti iz klavniških zgradb privatne stranke. Če bi se te stranke odselile, bi dobili prepotrebno jedilnico, ki je temu kolektivu nujno potrebna, zlasti za tiste, ki se vozijo z vlakom na delo.

Z izvedbo obstoječih pomanjkljivosti bo celjska klavnica še lahko služila svojim potrebam do časa, ko bo mogoče uresničiti načrt izgradnje kombinata klavnice in pekarn v Celju.

Celjske menze so predrage

To je splošna ugotovitev in velja za večji del celjskih menz. Pisati o cenah hrani in poslovanju v menzah je dokaj težko, kajti človek bi moral obiskati vse menze posebej in kontrolirati jedilnik, preveriti kalorije v hrani. O tem bi vedeli več povedati gostje v teh restavracijah. Mi se bomo omejili predvsem na cene in na poslovanje, kakor tudi na vprašanje režijskih stroškov.

Cene dnevnemu obroku se v celjskih menzah gibljejo od 66 din do 106,20 din. Prvi primer (66 din za dnevni obrok) je v menzi Okrajne pošte v Celju, drugi pa (106,20 din) v Restavraciji Tovarne emajlirane posode. Visoko ceno za dnevni obrok ima tudi menza Celjskih opekarn (101 din), nadalje menza podjetja »Beton« (93,50 din) menza trgovskih podjetij (84,40 din) in menza Direkcije lokalne industrije (85,75 din). Te številke so, recite kar hočete, precej visoke. Vzemimo menzo Tovarne emajlirane posode, kjer plača abonent za kosilo in večerjo na mesec nič manj kot 3.188 din. Povprečna plača večine uslužbencev znaša z boni vred okoli 4500 din. Ostanek od plačila v menzi, ki je namenjen še za stanovanje, luč, obleke, za kulturne in zabavne potrebe, članarine in podobno, je kaj boren.

Zakaj tako visoke cene? So se mar prehranbeni artikli podražili? Res, nekateri so malenkostno dražji, toda vzemimo meso, mast, sladkor itd. Ti artikli so občutno padli pri cenah, zato menze po vsem tem nimajo pravice dvigovati cen na svojih jedilnih listih. (Pripominjamo, da so bile cene pred kratkim še višje.) Verjetno bo glavni vzrok tem cenam slabo gospodarstvo. Režijski stroški so marsikje previsoki. Vzemimo nekaj primerov:

V menzi Tovarne emajlirane posode je povprečno število abonentov 61. V

menzi je zaposlenih 12 tehničnih uslužbencev (kuharice, pomočnice itd.) in 3 administrativne moči. Režijski stroški znašajo mesečno okoli 95.000 din, vrednost nakupljenih prehranbenih artiklov pa znaša 278.000 din. Torej več kot enotretjino.

V menzi celjskih opekarn južina 5 gostov, večerjajo pa trije. Mesečno plačajo 3030 din za abonma. Morda je tu hrana res dobra in izdatna, izdatne so pa tudi cene.

Abonentov v menzi Direkcije za lokalno industrijo je približno 80 (100 kosil, 61 večerij). V službi imajo 12 kuhinjske moči in 3 administrativne. Zakaj v tej menzi pobirajo pol odstotka za sklad vodstva, je tudi nerazumljivo.

V nasprotnem primeru ima menza Tkalcina hlačevine tri kuhinjske moči in upravnik. Gotovo imajo ti minimalni izdatki za režijo za posledice primerne ceno dnevnemu abonmaju (69,40 din).

Podjetje »Beton« ima v svoji menzi 48.000 režijskih stroškov, napram vrednosti izdane hrane v znesku 177.000 din.

Vprašanje pribitka odstotkov na sklad vodstva in amortizacije je tudi značilno. Nekaterne menze ga zaračunavajo, druge zopet ne. Zaračunavajo ga v menzi Dijaškega doma učiteljskihnikov, v menzi Direkcije za lokalno industrijo, v menzi Trgovskih podjetij. Čudno je, da so nekaterim ti pribitki potrebni, drugim, teh je več, pa ne?

V okviru režijskih stroškov pridejo večje vsote tudi pod rubriko »razno«. Kaj je to razno, je lahko vprašanje zase. V menzi Tovarne emajlirane posode je pod »ostalost« vpisanih okoli 30.000 din, v menzi trgovskih podjetij nad 10.000 din, v menzi Direkcije za lokalno industrijo 11.000 din, v dijaški

Kdo ima pravico na brezplačno zdravljenje

Vsa dosedanja določila o brezplačnem zdravljenju ostanje še naprej v veljavi ne glede na objavljeno vžijanje oskrbnin in tarif v zdravstvenih ustanovah. V drž. zdravstvenih ustanovah se brezplačno zdravlje naslednje bolezni: nalezljive bolezni (skratina, davica, gripa, ošpice, oslovski kašelj, tifus, legar itd.), aktivna tuberkuloza obolenja, duševne bolezni, vse ozdravljive in popravljive nakaze bodisi od poljske ali zaozbojene pozneje. Oskrbovalne ne plačajo dalje porodnice, siromašni, otroci do treh let, osebe, ki so zaradi bolezni demobilizirane iz vojske, osebe, ki zbole na organiziranem prostovoljnem delu, fiskalturniki, ki zbole ali se poškodujejo na republiških, zveznih ali mednarodnih tekmovanjih, učenci in študenti vseh šol, ki imajo brezplačno oskrbo v internatih ali imajo štipendije, nosilci odlikovanj, invalidi, zavarovanci itd., ki imajo brezplačno zdravljenje določeno po posebnih predpisih.

Ne glede na vrsto bolezni se ne zaračunava nikakoli oskrbnina ali pristojbina v naslednjih ustanovah: v protituberkuloznih, v kožnih, veneričnih, v protituberkuloznih in otroških dispanzerjih, v otroških ambulantah, v materinskih in dečjih domovih, v porodnišnicah, v posvetovalnicah za matere in otroke, na postajah za prvo pomoč. Po posebnih predpisih je določeno tudi brezplačno nudenje babiške pomoči po krajevih babicah (državnih), ki ne smejo za svoje delo od nikogar zahtevati plačila ali nagrade.

Polovično oskrbnino in pristojbino plačajo naslednji:

Osebe, ki bolehalo na neaktivnih oblikah tuberkuloze; otroci predšolske dobe, učenci in študenti vseh šol in fakultet, slušatelji vseh tečajev, v kolikor imajo že pravico do brezplačnega zdravljenja in člani kmečkih obdelovalnih zadrug.

Osebe, ki po teh predpisih nimajo pravice do brezplačnega ali znižanega zdravljenja, pa so njihove premoženjske, socialne ali družinske razmere take, da bi bile gospodarsko ogrožene, ako bi morale plačati stroške za zdravljenje, morajo prositi za odpis oskrbnin stroškov za zdravljenje. Taka prošnja za odpis oskrbnin stroškov se vloži pri zdravstveni ustanovi, kjer se je dotični zdravil, prošnja pa mora biti priloženo potrdilo krajevnega ljudskega odbora z natančno navedenimi razlogi zaradi katerih se utemeljuje odpis oskrbnin. To potrdilo mora odobriti še okrajni ljudski odbor, Svet za socialno skrbstvo.

Bolniki, ki prihajajo na zdravljenje v bolnice in ambulate, naj imajo vedno s seboj potrdilo in izkaznice, ki jih opravičujejo do brezplačnega zdravljenja ali znižane oskrbnine. S tem si prihranijo neprijetnosti naknadnega iskanja dokazil in eventualnega časnega vplačevanja napladi, zdravstvenim ustanovam pa se olajša nepotrebno delo. Pravica do brezplačnega zdravljenja pa seveda ne vsebuje tudi pravice do brezplačnega prevoza v zdravstvene ustanove, če nima dotični te pravice že po kakih drugih predpisih (n. pr.) zavarovanci, invalidi, oficirji itd.).

POLOVICA FRONTNIH ODBOROV V ŠOŠTANJSKEM OKRAJU JE ZE IZVEDLA OBČNE ZBORE

Do 9. decembra je od 50 vaških odborov OF v šoštanjskem okraju izvedlo občne zборе že 25 odborov.

Doslej najboljšo pripravljen in najboljše izveden občni zbor je bil v obmejni Solčavi, kjer se je zborovanja udeležilo nad 200 frontovcev kljub slabemu vremenu. V novi odbor so izvolili ljudi, od katerih je mogoče pričakovati vidnih uspehov pri nadaljnjem delu vaše frontne organizacije.

Dobro so izvedli občne zборе tudi v Rečici-Podgora in v Šmartnem ob Paki.

Med slabo pripravljene zборе sodi v prvi vrsti zbor v Pristavi in v Ravnah. V Ravnah so bile priprave slabe, zato tudi zbor ni mogel biti boljši. Odbor ni izvršil svoje dolžnosti kot bi bilo treba. Tudi volitve so tam izpadle slabo, kar kaže na neresnost dela frontnega odbora, ki je bil še vnaprej izvoljen. V bodoče se bo moral vsekakor popraviti.

Priprave v tistih krajih, kjer se občni zbori še niso vršili, so več ali manj dobre. Posebno dobro se odvija akcija okrajnega odbora OF za zbiranje prispevkov za Kulturni dom v Trstu.

kuhinja srednjih šol 12.000 din itd. So nekatere menze, ki takih izdatkov nimajo. Zelo različne so tudi plačane vsote za kurjavo, luč, vodo, najemnino in podobno. Tudi tu bi bilo treba spregovoriti o ekonomičnosti in varčevanju.

K temu pripominjamo, da imajo mnoge menze še bifeje in točijo alkoholne pijače, ter s tem krijejo morebitne primanjkljaje. Najbolj značilen primer je DUR Tovarne emajlirane posode, ki ima v svojem sklopu dobrih kanosov Samski dom, abonma v njihovi menzi pa je najdražji.

Ne mislimo ugovarjati vodstvom menz, da nimajo težav. Precej nevesnost jim povzroča banka, ki menzam ne daje gotovine za nakup artiklov, ki bi jih spretni nabavljali morda ceneje dobili pri direktnih proizvajalcih na podeželju. V tem slučaju so privatniki na boljšem.

Brez dvoma bodo na te stavke prizadeji imeli ugovore že pripravljene. Ta sestavek je bil sestavljen le na podlagi njihovih cenikov. Končno naj bo to opozorilo le dobrohoten nasvet, kajti glavno besedo, ki bo tudi občutna, bodo izrekli abonenti, ki se bodo ravnali po lastnih izkušnjah, ki bodo šli tja, kjer bo za njihove življenjske potrebe (lubezen gre skozi železce) in za njihove žepne najbolj primerno.

Opomba: Kot dnevni obrok je v član-ku mišljena le večerja in kosilo.

...in doma

SPREMEMBE V VLADI LR SLOVENIJE

V vladi LR Slovenije je prišlo do manjše spremembe. Ukinjeno je ministrstvo za delo, ki pride v sestav novega Sveta vlade LRS za ljudsko zdravstvo in socialno politiko. Razrešeni minister za delo Tone Fajfar, je bil postavljen za ministra-namestnika Sveta za socialno politiko in zdravstvo.

S PROSLAVE DNEVA ČLOVEČANSKIH PRAVIC

Sirom Jugoslavije so se te dni vršile proslave človeških pravic. Na beograjski proslavi je govoril minister FLRJ dr. Jože Vilfan. Proslave so se udeležili tudi številni člani diplomatskega zbora.

V Ljubljani je govoril minister vlade LRS dr. Jože Potrč. Sodeloval je orkester Slovenske filharmonije. Predvajali so tudi filmske dokumentarne slike o borbi človeka za pravice v zgodovinskem razvoju.

PROSTA PRODAJA RUDARSKIH PROIZVODOV NA DROBNO IN DEBELO

Zvezni gospodarski svet je izdal odločbo, pa kateri so rudarski proizvodi prišli popolnoma na prosti trg. Pri dobavah na debelo bodo podjetja sklepala pogodbe z rudniki. Pogodbe lahko sklepajo skozi vse leto. Od pogodbe bodo lahko kupci odstopili, če se spremenijo cene, ki jih predpiše vlada.

NAD 50 SLOVENSKIH KOLEKTIVOV JE IZPOLNIL PETLETNI PLAN

Številni kolektivi so v čast 10. obletnice JA že izpolnili petletni plan. Med njimi je tudi Tovarna emajlirane posode v Celju. Tako je doslej izpolnilo petletni plan v Sloveniji skupno že 50 raznih kolektivov.

KAJ JE UGOTOVILO ZASEDANJE GO OF ZA TRST?

V Trstu je bilo peto zasedanje Glavnega odbora OF za tržiško ozemlje. Predsednik GO OF tov. Babič je med drugim dejal, da bi bil Trst, če bi spadal spet pod Italijo, zopet oporišče italijanskih imperialistov za nove vojne pohode proti Balkanu.

SEKRETAR MEDNARODNE DELAVSKE ORGANIZACIJE AVUGUST SOUCHY JE DAL V LJUBLJANI IZJAVO

sodelavcu »Vestnika«, v kateri je opisal razliko med našimi in izraelskimi zadrugami. Glede spora med Jugoslavijo in Kominformom je izjavil, da ima Jugoslavija prav, da gre svojo pot. Avgust Souchy je Jugoslavijo obiskal na poti iz Izraela nazaj v Stokholm, kjer ima svoj sedež.

BIVŠI NADŠKOF STEPINAC PO-GOJNO IZPUŠČEN

Bivši zagrebški nadškof Alojzij Stepinac je bil pretekli teden izpuščen na svobodo. Dovoljeno mu je bivanje v njegovem rojstnem kraju, kjer vrši duhovniško službo.

FRONTOVCI V GABERJU SO IZVOLILI NOV ODBOR

V torek 11. decembra je bil v Gaberju občni zbor Osvobodilne fronte. Za ta občni zbor so se Gabrčani letos posebno dobro pripravili. Že v dopoldanskih urah so razobesili zastave in svečano opremili dvorano, ki je bila zvečer nabito polna.

Sekretar frontnega odbora se je v svojem poročilu dotaknil vseh pomanjkljivosti starega odbora. Poudaril je nedelavnost nekaterih odbornikov. Dal pa je priznanje odbornikom, ki so se posebno izkazali pri svojem delu kot na primer tov. Olga Trebičnik, Vrenko Anton itd.

Obravnavali so tudi delo ostalih množičnih organizacij in društev tega terena, kot so SKUD »Ivo Ključar«, Telesno društvo, PAZ, ZB itd.

Razen tega so frontovci razpravljali tudi o komunalni dejavnosti v Gaberju.

Izvoljen je bil nov odbor. Volitve so bile tajne z listki. Na koncu so objavili izid volitev in sprejeli ter odposlali pozdravne resolucije Glavnemu odboru Osvobodilne fronte v Ljubljani, Mestnemu odboru OF in ministru tov. Francu Leskošku.

VLOMNA TATVINA V VOJNIKU

Pred kratkim je bilo v jutranjih urah vlomljeno pri krojniku Hrastnik Ludviku v Vojniku. Vlomilec je znal svoj posel dobro opraviti. Odsel je med drugim 5 metrov sukna v tržni vrednosti do 25.000 din.

KULTURNI PREGLED

„Savinjskega vestnika“

MEŠKOVA DRAMA

»PRI HRASTOVIH«

(Ob premieri v Mestnem gledališču 6. decembra 1951)

V gledališče sem zmerom hodil kot učenec, ne kot razsodnik. To ne pravim zato, da bi se zavaroval pred očitkom, da mi razsojevanje, če ga že nekako moram vršiti, megli kakšen predsodek. Pravim zato, ker od vsakega resnega gledališkega dela pričakujem, da mi bo moj osebni svet odprlo, razširilo, obogatilo. Če bi hodil v gledališče z ošabnim očesom literarnega arbitra, s peresom časnikaškega poročevalca ali pa morda zato, ker se to spodobi, ne bi izrekel o nobeni predstavi privatne, a kaj šele javne besede. Dobro se tudi zavedam, da hladno razumstvo še ne omogoča pametnega presojanja. Biti moraš čustveno prizadet, da si zgradiš most do umetniške stvaritve, ki bi ji rad določil pravo ceno. Ta most je in ostane dialektični temelj kulturne sodbe. In ta sodba ima svojo družbeno nalogo, če je komu prav ali ne. V naši javnosti je bilo zadnja leta že nekaj zdihovalja o zagatnem stanju naše kritike, kajti nekateri so videli v literarnih delih, v vseh umetniških stvaritvah samo njihov družbeni pomen, niso pa videli človeka, ki je delo ustvaril, kakor da bi bilo mogoče iztrgati osebni razvoj pisatelja iz kulturne in politične zgodovine naroda! Drugi pa so — zaverovani v kompleks osebe — ali molčali ali pa obupovali nad vsem, češ dajte nam velikih del pa bo prišlo tudi do sodbe o njih, do kritike. Naletel si tudi na človeka, ki je s slastjo ugovarjal, da je kritiko odpravila z dnevnega trga marksistična »dogmatičnost«, duhovna ožina, v katero je menda zšlo naše kulturno življenje. Če in kadar je do te ožine prišlo, je prišlo samo zaradi napačno umevanega marksističnega svetovnega nazora z leve ali desne. Čeprav si ta res prizadeva, da bi zmagal materialistični svetovni nazor, zavedajoč se, da je samo v znamenju materialističnih znanstvenih načel človeštvo napredovalo na poti do resnice, do prave podobe sveta in življenja, s tem ni rečeno, da ne bi bil v svoji praksi bolj strpen kakor liberalizem ali katolicizem v svoji. Resnična umetnost prodira v drobno človeštva, pa naj bo umetnik zrasel v tem ali onem asu, v tem ali onem taboru, zajet po tem ali onem svetovnem nazoru. Umetnost je nekaj, k čemur se ne moremo bližati z dogmo, ki diši po verski ali režimski šabloni, ker oblikuje človeka z vsemi njegovimi dobrimi in slabimi lastnostmi, živga, plastičnega, ne abstraktnega.

Dvakrat težko je z gledališko kritiko, kajti prvič objektivno, od aktualnosti neprizadete dramatike pravzaprav ni, drugič pa so gledališki delavci ponavadi mnenja, da je kritika sploh odveč, češ, saj se teater zmerom bolje spozna na stvar kot pa kritik, poklican ali nepoklican. In pa seveda, lažje je pisati oceno kakor pa režirati in igrati, kaj se le vsaj in se praska, kjer ga ne sri! In četrtič je res, da je gledališče za vsako oceno bolj občutljivo, saj je igralska umetnost tako minljiva, tragična, ker ne preživi igralka. Ah, ubogi Yorick!

A vendarle je treba pisati tudi gledališke ocene, če ravno bi to javno nalogo rad prepustil vsakomur, ki bi jo le hotel prevzeti. Ne zato, ker bi se plašil naravnega odpora, ki ga ocena in, žal, tudi ocenjevalec povzroča in sprejema, marveč zato, ker se zavedam odgovornosti te sicer majhne in tako nepomembne naloge. Zavedam se tudi, da še živi in da se vedno znova poraja duh naših očetov, ki so za sleherni svoje delo pričakovali samo »hvalo priserčno, priserčno hvalo in slavo«, kritika pa jim je bila prezgodnja zadeva (filius ante patrem). Rad se še ponovi tisti krik po »objektivni« kritiki, ki pravzaprav ni nič drugega kot strah pred sleherni kritiko, zakaj »tudi kritik je samo človek; tudi on ima torej človeške lastnosti« (če se sveda majhno sme primerjati z velikim; pri malih stvareh menda že).

A pustimo načelne stvari in spregovorimo besedo o Meški. Ta napol Celjan, ki je hodil po naših ulicah kot nadebudni gimnazijec, ki smo ga, kot 50-letnika slovesno počastili, je za moj okus res preveč potisnjen v kot. Njegovo delo še ni doživelo prave ocene oziroma kritične izjave. Komaj da verjamemo, kako živi tam nekje na severu, kjer se meji pod Urško naš celjski horizont, sam s svojimi župnijskimi nalogami, s svojimi spomini, ki segajo za pol stoletja nazaj v čas, ki ga že dolgo ni med nami, sam s svojimi deli. — Meškova drama o Hrastovih je učinkovita in celjski ansambel jo je tudi zelo učinkovito podal. Odkrito povem, da mi je bilo po tej učinkoviti igri in režiji žal za vsako črtano besedo. Zdi se mi, da je s črtanjem drama še večji torso, kakor pa ga je pisatelj dal iz rok. Pri tej drami človeka

nekaj razburja, zdi se mi, da se v njej nekaj upira postavam čuta za pravičnost, ki bi je ne smel kršiti brez škode noben dramatik, tudi naturalist ne. Tragedija Hrastovih vsebuje hudo disonanco med težo zločinov, ki jih Hrast in njegovi počni, ter med kaznijo, ki Hrastra konec koncev doleti. Vprašanje krivde in kazni v drami ni rešeno, čeprav pojmuemo končni očenaš še tako simbolično ali celo perspektivno. Če stari Hrast z njim spreže, da vajeti iz rok ter sede za peč, to še ni kazen zanj, ubijalca, prešustnika, črno dušo čez in čez! Tu manjka neke harmonije, ki jo evropska dramatika že stoletja zahteva in jo je tudi čas po naturalizmu zelo hitro zahteval, ker je potrebna. Nekaj človeka ob koncu prikuje na sedež, češ, še nekaj se mora zgoditi, sicer tu nekaj ni v redu. Vsak dramatik nas nujno sili, da sprejmemo njegovo stališče, to se pravi, da moramo vse gledati z njegovimi očmi. To velja tudi za idealistično gledanje, ki ga izkazuje drama Pri Hrastovih. Če ga odpravljamo, jemljemo drami njeno duhovno podstavo, tla, na katerih se dramatični konflikt izbojuje. Če ga ni, se še bolj jasno kaže zgoraj omenjena disonanca. Versko naziranje, krščanska moralna je nekaj, kar brez škode ni mogoče črtati v nobenem resnem delu, ki je na njej zgrajeno, ne glede na to, da za Meška ni samo zunanji okras delu, noben luksuz, ampak njegova življenjska potreba, svet, iz katerega živi in ustvarja. Važno pa je v tem času tudi občutje v drami. In to je v veliki meri ugašeno na bogka v kotu, na žegnano vodo, na »strah božji«. To je tudi tisto, kar nam Meško lahko postavlja nasproti naturalizmu svoje drame, nasproti pošastni grešnosti Hrastovine. Če mu to spodmaknemo, je delo idejni skopljeneč. Delo pa že tako trpi na slabo izraženem in razrešenem dramatskem spopadu. Napačno umevanje naturalizem je Evropi res prinesel tisto terre à terre umetnost, na katero danes nismo prav nič ponosni, ker vemo, da so Zola, Ibsen, Tolstoj in drugi veliki naturalisti slikali kloako življenja samo kot sredstvo, da poudarijo svoj poetični ideal. Zasluga »doslednih« naturalistov je v tem, da so si te velikane izbrali za patrone, s tem pa jih mnogim odkrili kot strastne iskalce resnice, propovednike ljubezni do človeka, pesnike hrepenenja po novem času z novim človekom. Idealistični, če hočete, romantični del Meška gotovo ni mogel biti blizu niti Tolstojevemu niti Ibsenovemu niti Tolstojevemu svetu, čeprav so bili ti trije vzorniki za nešteto odrov po Evropi po letu 1900. Izživel se je v svojem domačem, krščanskem, duhovniškem poslanstvu pod geslom: kjer Bog, tam ni nadlog, čeprav življenje tega ne potrjuje, čeprav so oni trije in vrsta drugih velikih ljudi ravno zaradi tega, ker praksa tega gesla ne potrjuje, iskali odrešenja človeku na drugih potih.

Drama, kakor je bila postavljena na celjski oder, predstavlja predvsem nedvomni igralski uspeh. Dramaturška obdelava 12. prizora v drugem dejanju, črtanje 13. prizora v istem, obdelava

7. in 8. prizora v tretjem dejanju in še sem in tja kaj, je režiserju in igralcem precej olajšalo naloge. Tako smo gledali eno izmed naših kmečkih dram, o kateri ne bi mogli reči, da ima na sebi pečat tistega, kar je za kmečko in domačijsko dramo tega časa značilno: da bi v njej gledali tipične ljudi, tipične v njihovem trpljenju in boju, tipične predstavnike določene domače grude. Režiser se je držal tistega stila, ki je v tem času zavladal nad deklamacijo, nad patosom in retoriko: ustvaril je kar ugašeno skupno igro, ki je dobro oblikovala milje, podčrtala značilne detaje in se ogibala velikih gest. Skoro pri vseh igralcih sem imel vtis, da hočejo podobo Hrastovine le izpopolniti, biti na njej, ne pa, da bi sami karkoli blesteli. To je umetniško za to igro pravilno, zato je bila predstava zares dobra. Naturalizem na odru ima sicer svoje meje, toda pri tej igri o njih ni treba razpravljati. Naj mi igralci ne zamerijo, če se po vsem povedanem ne bom zadrževal pri posameznih kreacijah. Prav žal mi je, da nisem videl Gradišnika tudi leta 1924 in 1931 v isti vlogi. Igral je Hrastra s tisto mirstostjo, očiščenostjo vseh nepotrebnih malenkosti, ki izvira iz poštenega prizadevanja, biti resničen, zaresen. Tudi sinova (Gombač, Grobelnik) sta mi bila všeč. Gombač je bil sicer zelo blizu nečemu nekmečkemu, vendar je obračun z očetom in druge prizore učinkovito izpeljal. Manj me je zadovoljila nena igra v zadnjem prizoru. Grobelnika je dalje časa nismo videli na odru. S Tonetom je ponovno pokazal posebno sposobnost za karakterno igro. Tudi ženske vloge so bile dobro zasledene in dobro zaigrane. Goršičeva je dala Anico, Cervinkova staro Barbo, Fazarinčeva Tilko, Vrečkova pa Tončko. Manj plastična je bila Božičeva s Francko, imela pa je tudi bolj epsko kot dramatsko vlogo. Nova moč Sirnikova z Zefo ni mogla pokazati kaj posebnega. Strelca in Malca sta igrala Škof in Mirnik, prvi široko in sproščeno, drugi zatrto in udružano, kakor vlogi terjata. Tudi mladi Golob se je s Tinčkom lepo postavil.

Predstava je pokazala, da naš gledališki ansambel, okrepljen z amaterji, (od katerih bi nekatere gledališče moralo stalno pritegovati za manjše ali večje vloge in tudi za statiste) res nekaj zmore. Čutim pa dolžnost, opozoriti na temeljna načela repertoarne politike. Poleg vsega drugega je treba imeti tudi občutek zato, kako bo neko delo vplivalo na publiko. Sestava repertoarja mora biti torej predvsem smiselna glede na vse tiste momente, ki repertoar določajo in o njem odločajo. To je potrebno povedati tudi zato, da se v resnici zavaruje spoštovanje do umetniškega dela. Če Hrastovih v našem družbenem sistemu ni mogoče igrati z verskim občutjem, kakršno v njih je, je bolje, da jih ne igramo. Moje iskreno mnenje pa je, da bi jih lahko igrali, da bi jih celo morali igrati tako, če smo jih že dejali v repertoar.

T. O.

Koncert simfoničnega orkestra Centralnega doma JA

V velikem pričakovanju smo v nedeljo 9. t. m. zvečer pozdravili v nabito polni dvorani bivšega Narodnega doma simfonični orkester Centralnega doma JA iz Beograda. Naše pričakovanje je dvignilo tudi dejstvo, da se nam bo orkester predstavil pod taktirko Celjana Franca Klinarja in s pianistko Meljito Lorković. Moramo priznati, da je bilo naše pričakovanje bogato in častno poplačano.

Orkester okrog 60 godbenikov je nastopil v neobičajni orkestralni razporeditvi — z violinami na levi, z violami v sredini in s čeli in kontrabasi na desni.

Program je obsegal dva dela. V prvem je izvajal Bersovo Dramatsko predigro in Beethovno 4. simfonijo, v drugem pa Čajkovskega Koncert za klavir in orkester v B-molu.

Blagoje Bersa (1873—1934) je hrvatski glasbenik, umetnik svetovne razgledanosti. Je eden izmed tistih znamenitih osebnosti iz začetka 20. stoletja, ki so s svojim ustvarjalnim delom začrtale hrvatski glasbeni kulturi zelo značilne poteze. Kot skladatelj se je oprl na romantično in slovanski realizem, a kot izvrsten poznavalec orkestralnih lastnosti in jasen oblikovalec je s svojim pedagoškim delom vzgojil skoro ves mlajši rod hrvatskih skladateljev.

Ludwig van Beethoven (1770—1827) je osebnost visoke klasične. Svoj skladateljski višek je dosegel baš v simfo-

nijah. Glasbena zgodovina razlikuje v Beethovnovem skladateljskem delovanju tri razvojne faze. Izvajana simfonija spada v drugo, ko se v njegovih simfonijah pojavlja svobodnejša oblika in v njej bogatejša modulacija. Iz vseh njegovih skladb veje značaj, ki si ga je zgradil na spoznanju: »Svoboda, napredek, to je namen umetnosti in vsega stvarstva!«

Peter Iljič Čajkovski (1840—1893) spada med tiste maloštevilne glasbenike, ki so znali polno zajeti najgloblja čustva iz človeškega srca. Čajkovski velja za resničnega glasbenega poetu z izredno občutljivo duševnostjo, poln čustvenih kontrastov. Ves osebni odnos iskrenega, mehkega, silnega in razboljenega poetu je utelešil ravno v simfonijah.

Orkester je ta program vestno naštudiral. Je dobro vigran in dobro zvenil; odlikuje ga čista intonacija. Dirigent, ki je skoro preveč temperamenten, moramo priznati, da je vložil v koncert več kot samo trud.

Za pravilno ocenitev kvalitete izvajanja, zlasti za dojemanje dinamike, je bila dvorana precej primerna. Orkester je zvenel nekoliko neizravnano, ker so nasplošno pihala prevladovala godala. Verjetno sta k temu prispevala svoje tudi dvorana oz. oder, ki je narekoval, da so bila pihala razporejena na zgornjem t. j. na višjem prostoru.

Da bi podčrtali umetniške vrline pianistke Meljite Lorković, ki smo ji že

NAŠ NOVI PODLISTEK

ki ga bomo začeli priobčevati v prihodnji številki.

Stane Terčak: ŽIVI ZID

V prihodnji številki »Savinjskega vestnika« bo pričela izhajati obširna Terčakova proza »Živi zid«, ki bo prikazala pohod XIV. divizije februarja 1944 skozi Štajersko.

Pisatelj se je sam udeležil tega herojskega pohoda kot kapetan Serčerjeve brigade in je danes eden izmed devetdesetih še živih borecev te divizije. Pripoveduje nam z njenega pohoda le dejstva, kakor jih je sam doživel. Tako ima to delo polno dokumentarno vrednost, pa čeprav nam podaja snov na več ali manj literaren način, ki je toliko bolj neposreden in učinkovit. Predstavlja nam vrsto likov ljudi, ki so hrabri in človeški obenem, slika nam težke, lepe in velike dogodke, pa tudi drobne, a značilne in polne toplote, da njegovo pripovedovanje že v začetku zajame bralca in ga drži v napeti pozornosti do kraja s svojo dramatično silo. Ni dvoma, da je Terčak po tej plati zelo močan prav zato, ker ga pri vsem vodi ljubezen do resnice in do stotin svojih mrtvih tovarišev borecev, kakor tudi ljubezen do stvari, ki je dala borecem divizije toliko neizčrpnih sil, da so lahko vztrajali v neenaki borbi in videli smisel svojega žrtvovanja.

Avtor nas vodi preko Sotle v Bohor, k »Živemu zidu« ob Gračnici in skozi obroče v Dramlje in strmine Paškega Kozjaka, na Pohorje in krvavo Graško goro, k Ravnam in Belim vodam ter na Koroško. Vidimo, kako padajo Badovinae, Ronko, kipar Belač, pesnik Kajuh, pa še vrsta borecev. Povsod nam je blizu slikovito podana zimska priroda, živi so na mprde očmi borci v svojih preprostitih besedah in kretnjah, za katerimi je tako zelo mnogo velikega.

Nedvomno je bil pohod XIV. divizije skozi Štajersko ob izredno težkih okoliščinah največji podvig te vrste v zgodovini slovenske NOB. Ob njem ostaja v senci legendarno junaštvo Spartancev pri Termopilah. Je to tako silno dejanje našega partizanstva in si ga bo treba predočevati še in še, da bi nikoli ne pozabili, kaj vse dolgujemo živi vsem onim mrtvim, ki so sebe dali za našo nacionalno in socialno osvoboditev. Pridobitve, ustvarjene na njihovih kosteh, nas obvezujejo k velikim dejanjem tudi v dobi miru.

Prav Celje s svojim okolišjem je bilo prizorišče veličastnega pohoda XIV. divizije, njenih uspehov, žrtv in slave. Prav ta akeja je bila tista, ki je dala slovenskemu ljudstvu na Štajerskem novega poguma, da se je klicu vodstva naše NOS, naše KP odzvalo v letu 1944. V še večji meri in tako doprineslo svoj delež tudi h končni zmagi spomladi 1945.

Ob Terčakovem vseskozi človeško preprostem in toplim pripovedovanju oživljajo pred nami nam vsem znani kraji iz našega obližja, vstajajo nam pred očmi liki dragih nam junakov, pretresa nas nemo spoštovanje do čudovite veličine njihovih dejanj in žrtv.

Danes tudi v šolah pri pouku zgodovine obravnavamo smeli pohod divizije, zato bo pričujoče delo dragocen pripomoček vsakemu učitelju, ki bo iz njega mogel pripovedovati mladini o dogodkih pred skoraj osmimi leti.

Delo ima svojo trajno vrednost in bo še v poznih letih učilo nove rodove spoznavati najslavnejša poglavja iz naše domovine, obenem pa jih bo učilo ceniti vrednost svobode in krepilo v njih ljubezen do domovine.

Fran Roš.

SKUD »France Peternel« iz Laškega in nove naloge

Kot še nikoli do sedaj, so se letos v tako polnem številu odzvali člani SKUD-a na občni zbor, ki so ga imeli preteklo sredo. Iz poročila, ki ga je podal predsednik SKUD tov. Knez Tone in ostali člani odbora, ki odgovarjajo za posamezne sekcije, je razvidno, da društvo kot celota v letošnjem letu ni izvršilo popolnoma svojih nalog, pač pa gre v tem primeru vse priznanje le nekaterim sekcijam SKUD. Tako se je med najboljšie sekcije SKUD uvrstila pevka sekcija. Ta sekcija je ob sodelovanju rečiškega SKUD priredila 15 samostojnih koncertov, sodelovala pa na 57 prireditvah. Pevska sekcija šteje trenutno 63 članov in je imela v preteklem letu 72 pevskih vaj, kar znaša preko 8000 ur. Na tekmovalju si je priboril mešan zbor prvo mesto, ženski pa 2. mesto. Mešani in ženski pevski zbor sta kot najboljša v republiki prejela tudi diplome od Republiškega izvršilnega odbora Ljudske prosvete. Iz poročila pevovodje je nadalje razvidno, da je imenovano pevsko društvo v letošnjem letu poneslo slovensko pesem tudi preko meje Slovenije, priredilo je 14 dnevnih turneje po Dalmaciji, kjer je izvedlo več samostojnih koncertov.

Tudi knjižničarju tov. Ravbar Cirilu je bila izrečena pohvala in priznanje za trud, ki ga je vložil za dvig knjižni-

ce. Iz nič je ustvaril eno najboljših knjižnic v okraju Celje-okolica, ki trenutno ima preko 2400 knjig. V tekmovalstvu si je pridobila diplomu Republiškega Izvršilnega odbora Ljudske prosvete.

Predavanja, ki jih je priredila Ljudska univerza kot sekcija SKUD so bila vselej dobro pripravljena, vendar je pa slabost Laščanov, da kažejo premalo zanimanja do teh predavanj.

Prav tako je gledališka sekcija pripravila v letošnjem letu precej presenečenj, vendar vsa izvedena dela, zdaleč ne zadovoljujejo Laškega kot industrijskega centra.

V diskusijo je posegel tudi tov. Pive kot zastopnik IO Ljudske prosvete OLO Celje-okolica in med ostalimi dejal: Da je društvo na podlagi poročil, diskusije in prejetih diplom dokazalo, da je po svoji dejavnosti morda najboljša, vendar pa se opaža, da je za nadaljnji razvoj kulturne prosvetne dejavnosti v Laškem nujno priti do sporazuma z TD glede odra in je njegovo mišljenje kot mišljenje ostalih članov SKUD, naj bi oder služil predvsem SKUD, telovadnica telovadcem, celotni telovadni dom pa telesno vzgojnemu in kulturno prosvetnemu izživljanju Laščanov.

Z. E.

Občni zbor KUD »Bratov Dobrotinškov« v Škofji vasi

Pretekli petek je imel KUD »Bratov Dobrotinškov« v Škofji vasi ob veliki udeležbi aktivnih in podpornih članov svoj letni občni zbor. Iz poročila predsednika tov. Kožuh Julka je bilo razvidno, da je KUD v letošnjem letu premagal marsikatero oviro, predno je mogel priti do svojega lastnega odra. Na ta način je odpravil vso ono kulturno zaostalost in mrtvilo in nudil ljudem, česar si že dolgo želijo — domače ljudi na svojem odru. Poročilo je nadalje zajelo podrobno delo KUD-a, uprizaritev štirih iger in to »Zaljubljeni ostali«, »Vdovo Rošlinko«, »Dva para se ženita« in »Poslednjega moža«. S proslavo otvoritve odra 28. V. 1951 sta

obhajala svoj 20letni jubilej najstarejša igralka tov. Vidmar Ivo in Mave Angela.

Škofjevaški oder pa v letošnjem letu ni bil na razpolago samo domačim igralcem, ampak tudi raznim drugim, ki so se povabili KUD »Bratov Dobrotinškov« rade volje odzvali. Priznanje je treba izreči tudi članicam AFZ in frontnim organizacijam, ki s KUD-om tesno sodelujejo in kažejo veliko požrtvovalnost, posebno pri raznih proslavah. Omeniti je zlasti one, ob priliki proslavitev materinskega dne, ki je bila vezana na obdaritev otrok.

Po izčrpnem poročilu predsednika so izvolili upravni in nadzorni odbor. V bistvu se odbor ni izpremenil. Izvolili so tudi posebni odbor, ki bo skrbel za dokončno opremo dvorane in to v najkrajšem času. Zadnja točka dnevnega reda se je razvila v živahno diskusijo. Sprejeta je bila obveza: v zimskem času naštudirati tri nove igre, ki bodo nudile ljudem razvedrila.

